

provincie **HOLLAND**
ZUID

Lid Gedeputeerde Staten

A. Bom - Lemstra

Contact
070 441 70 87
aw.bom@pzh.nl

mr. J.F. (Han) Weber
T 070 - 441 61 96
jf.weber@pzh.nl

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
Zie verzenddatum linksonder
Ons kenmerk
PZH-2015-527976583
DOS-2007-0015748
Uw kenmerk

Bijlagen
3

Aan de leden van Provinciale Staten

Onderwerp
Toelichting partiële wijziging Verordening ruimte en
programma ruimte inzake windenergie

Geachte Statenleden,

Tijdens de behandeling van het voorstel van GS over de startnotitie en startdocument planMER partiële wijziging Verordening Ruimte en Mobiliteit (VRM) inzake windenergie in uw commissie Ruimte & Leefomgeving van woensdag 26 augustus jl., bleek dat er bij uw leden vragen zijn over het eerder doorlopen proces met gemeenten en over het vervolgproces richting de wijziging van de VRM.

Met deze brief geven wij een nadere toelichting op het voorstel van GS. Hiermee hopen wij duidelijkheid te geven en zodoende bij te dragen aan een zorgvuldige besluitvorming in uw Staten.

Allereerst zullen wij kort de achtergronden van het beleid toelichten. Vervolgens schetsen we het gevolgde proces met gemeenten. Ten slotte geven we een toelichting op de vervolgprocessen en de rol van Provinciale Staten daarin.

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Waarom windenergie?

Tram 9 en de buslijnen 90, 385 en 386 stoppen dichtbij het provinciehuis. Vanaf station Den Haag CS is het tien minuten lopen. De parkeerruimte voor auto's is beperkt.

Energie is onmisbaar en onze behoefte aan energie stijgt. Om die energie op te wekken gebruiken we al decennialang fossiele brandstoffen. Deze raken op en hebben veel nadelen. Het gebruik van meer in eigen land opgewekte en schone energie maakt ons onafhankelijker van het buitenland en heeft een positieve invloed op ons milieu, onze gezondheid, de concurrentiepositie van bedrijven en daarmee onze economie.

Het college van GS stimuleert de noodzakelijke overgang naar een schone, betaalbare en toekomstbestendige energievoorziening. Verschillende energiebronnen en technologieën zijn nodig om ook in de toekomst zeker te zijn van energie. Windenergie op land levert hieraan een onmisbare bijdrage. Windenergie levert momenteel de goedkoopste en meest efficiënte vorm van groene stroom.

Alle provincies tezamen hebben met het Rijk afgesproken om 6.000 megawatt (MW) aan windenergie op land te realiseren in 2020. Het Zuid-Hollandse aandeel is 735,5 MW. Dit is het vermogen van bestaande en nieuwe windturbines samen. Deze afspraak hebben de coalitiepartijen opnieuw onderstreept in hun hoofdlijnenakkoord.

Naast de inzet op windenergie stimuleert de provincie het opwekken van energie uit energiebronnen als warmte (aard- en restwarmte), water (via een getijdecentrale) en biomassa. Hiermee kiest het college voor het benutten van energievormen die nu betaalbaar en realiseerbaar zijn én ondersteunt het college innovatieve energietoepassingen voor de toekomst.

Convenant windenergie in de stadsregio Rotterdam

Een deel van onze opgave van 735,5 MW wordt gezamenlijk met de gemeenten in de stadsregio ingevuld. Daartoe hebben de (stadsregio)gemeenten, NWEA, de Zuid-Hollandse Milieufederatie en het Havenbedrijf Rotterdam in 2012 het Convenant realisatie windenergie Stadsregio Rotterdam ondertekend om gezamenlijk een inspanning te leveren voor de realisatie van 150 MW aan opgesteld vermogen. Het gaat nadrukkelijk om een regionale opgave waarbij ook op regionaal niveau naar een invulling van de doelstelling wordt gezocht. De gemeenten hebben, samen met de stadsregio Rotterdam, de locaties in het convenant aangedragen. De provincie heeft bijna alle locaties uit het convenant, met uitzondering van de studielocaties, één op één overgenomen in de VRM. Realisatie van een aantal van de convenantlocaties blijkt echter technisch ingewikkeld. Daarnaast constateren we dat de bestuurlijke context als gevolg van de gemeenteraadsverkiezingen in 2014 is gewijzigd.

De stadsregio Rotterdam heeft de uitvoering van het convenant geleid en gezamenlijk met de gemeenten steeds de voortgang van locaties uit het convenant besproken tijdens het portefeuillehouders overleg Groen, Ruimtelijke Ordening en Milieu (GROM), van de stadsregio Rotterdam. In 2013 is in het GROM geconstateerd dat de opgave van 150MW niet gehaald kon worden en is – in overleg met de provincie - besloten op zoek te gaan naar alternatieve locaties.

Inschatting momenteel is dat circa 80 MW op de in het convenant opgenomen locaties gerealiseerd kan worden en dat – om de doelstelling van 150 MW te behalen - 70 MW op andere, alternatieve locaties *gerealiseerd* moet worden. Deze alternatieve locaties moeten worden onderzocht en zijn om die reden opgenomen in het startdocument planMER partiële herziening VRM windenergie.

Gemeenten hebben tot september 2014 de tijd gekregen om zelf met alternatieve locaties te komen. In april 2014 is dit door de provincie bevestigd met een brief.¹ De stadsregio en gemeenten zijn daarna gezamenlijk met de provincie een belemmeringenonderzoek gestart naar potentieel technisch geschikte locaties voor windenergie als input voor een lijst met alternatieve locaties.² Hierbij is gekeken naar wettelijke en technische belemmeringen.³

¹ <http://stadsregio.nl/system/files/vergaderstukken/2589/15-05-2014/08%20B1%20Brief%20provincie%20Zuid-Holland%20stand%20van%20zaken%20convenant%20Windenergie.PDF>

² <http://stadsregio.nl/system/files/vergaderstukken/2589/26-06-2014/07%20AGP%20Convenant%20Realisatie%20windenergie%20stadsregio%20Rotterdam.pdf>

In september 2014 is geen lijst met alternatieven aangereikt door de gemeenten en is wederom gesproken over het vinden van locaties om de gezamenlijke opgave uit het convenant te realiseren. Uiteindelijk is besloten om de gemeenten tegemoet te komen, meer tijd te geven voor eigen interne bestuurlijke processen en meer onderbouwing voor locaties te leveren door gezamenlijk verder onderzoek te doen naar mogelijke alternatieve locaties. Op 27 november 2014 heeft vervolgens in GROM besluitvorming plaatsgevonden over een projectplan om dit verkennend onderzoek naar alternatieve locaties te vervolgen op basis van het eerder genoemde belemmeringenonderzoek en o.a. een groslijst, als input voor de herziening VRM, op te stellen.⁴

Om alternatieve locaties te vinden is ruim gezocht in de hele stadsregio. Locaties zijn in beeld gebracht middels a) een belemmeringenonderzoek, b) een workshop voor gemeenteambtenaren duurzaamheid en RO, c) een marktconsultatie via NWEA (belangenorganisatie van ontwikkelaars) en d) een uitvraag bij gemeenten voor burgerinitiatieven. Hierbij is globaal gekeken naar de VRM-criteria. Dit heeft geresulteerd in de nu voorliggende alternatieve locaties die optellen tot minimaal 159 MW, bedoeld om de ontbrekende 70 MW te kunnen realiseren. De uitkomst van het gezamenlijke proces, de lijst met alternatieve locaties, is conform de afspraak voorgelegd aan het GROM. Het GROM heeft deze lijst ter kennisgeving aangenomen tijdens een besluitvormend GROM op 8 juli 2015, aangezien het traject van de wijziging VRM beschouwd wordt als een provinciale aangelegenheid. Op ditzelfde overleg van het GROM is besloten in te zetten op de realisatie van de bestaande - technisch mogelijke - locaties uit het convenant.

In bijlage 1 vindt u een overzicht van de doorlopen stappen met gemeenten en de stadsregio Rotterdam.

De locaties die op 8 juli 2015 zijn voorgelegd aan het GROM worden verder onderzocht op geschiktheid middels een planMER. GS benadrukken dat de voorliggende lijst met alternatieve locaties niet de lijst is waar Provinciale Staten en de gemeenten aan vast zitten. Een grote lijst van locaties betekent dat er nog locaties kunnen afvallen, door inspraak nog locaties kunnen worden aangedragen en dat – mits er voldoende locaties als geschikt worden beoordeeld - (bestuurlijk) keuzes kunnen worden gemaakt.

De alternatieve locaties worden in de planMER langs dezelfde meetlat gelegd, inbegrepen de (kwaliteits)criteria zoals opgenomen in de VRM 2014 (zie beoordelingskader in het startdocument, pg. 10), als de eerder in het convenant opgenomen locaties (voor zover deze nog niet gerealiseerd zijn of al ver in het vergunning/ruimtelijk proces zijn).

De totale lijst met te onderzoeken locaties is opgenomen in het startdocument PlanMER herziening VRM windenergie. In bijlage 2 vindt u deze lijst terug. Tevens ziet u in de bijlage welke van deze locaties eerder opgenomen waren in de Nota Wervelender en/ of het convenant. In

³ <http://stadsregio.nl/system/files/vergaderstukken/2589/26-06-2014/07%20B4%20Criteria%20belemmeringenonderzoek%20tbv%20windenergie.PDF>

⁴ <http://stadsregio.nl/system/files/vergaderstukken/02%20AGP%20Windenergie%20convenant%20stadsregio%20Rotterdam.pdf>

deze bijlage zijn ook de locaties uit het convenant benoemd die zijn afgevallen of reeds zijn gerealiseerd.

Vervolproces en rol van Provinciale Staten

Tijdens de bespreking in uw commissie bleek dat u nader geïnformeerd wilde worden over het komende proces. Daarbij gaf u aan nauwer bij het proces betrokken te willen worden en inhoudelijke geïnformeerd te willen worden over de resultaten en voortgang. Tevens werd de vraag gesteld of het proces van de planMER en het proces tot wijziging van VRM losgekoppeld kunnen worden.

Allereerst benadrukken GS dat met het voorliggend voorstel een regulier proces doorlopen wordt. Het proces van de planMER en de wijziging van de VRM zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Loskoppelen is niet mogelijk. Een planMER is namelijk verbonden aan een voorgenomen besluit, in dit geval de partiële wijziging van de VRM. Zonder het voorgenomen besluit is een onderzoek geen planMER en heeft het juridisch geen status. Juist de m.e.r.-procedure voorziet in een zorgvuldig afwegingsproces door de mogelijkheid tot inspraak en indienen van zienswijzen en de toetsing van de onafhankelijke landelijke Commissie voor de m.e.r.

GS zijn zich er echter van bewust dat een aantal van uw leden – gezien de maatschappelijke dynamiek – nauwer betrokken wil zijn bij de besluitvormingsprocessen. Om hierin tegemoet te komen, zijn GS voornemens u vaker te betrekken bij het proces, m.n. door het organiseren van technische briefings. Daartoe is het voorgenomen proces, en daarmee ook de planning, aangepast. In bijlage 3 treft u een aangepast procesoverzicht inclusief planning aan, die moeten leiden tot besluitvorming in Provinciale Staten over het opnemen van nieuwe locaties windenergie in de VRM.

U zult ook constateren dat de aangepaste planning als gevolg heeft dat er een vertraging in besluitvorming is. Concreet is dit het gevolg van

- Een latere start van de inspraak;
- Meer ingeplande tijd voor het opstellen van de planMER en volgtijdelijk de ontwerp-VRM;
- Briefings Provinciale Staten.

Ter toelichting op het procesoverzicht het volgende:

- Ondersteunend aan de formele m.e.r.-procedure wordt een maatschappelijk spoor gestart. Belangrijk element uit dit maatschappelijk spoor is het opzetten van een dialoog met maatschappelijke organisaties, medeoverheden en initiatiefnemers gedurende het hele traject. Bijvoorbeeld via een klankbordgroep met afvaardiging van gemeenten en maatschappelijke organisaties. In de periode van het opstellen van de planMER, worden daarnaast ook regionale bijeenkomsten georganiseerd met direct betrokkenen. Waar mogelijk wordt maatwerk geleverd.
- Het proces zoals dat is uitgewerkt, is conform de notitie 'protocolafspraken met betrekking tot de Wro bevoegdheden van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten'. Dit proces voorziet in het bespreken van het ontwerp van de herziene VRM in de commissie Ruimte en Leefomgeving voordat GS het ontwerp van de herziene VRM ter inzage legt.

- De ontwerp VRM wordt opgesteld nadat de resultaten van de planMER beschikbaar zijn.
- Aanvullend daarop zijn een tweetal technische briefings opgenomen waar Provinciale Staten worden geïnformeerd over de (inhoudelijke) voortgang van het proces:
 - Het eerste moment is voordat GS de notitie Reikwijdte en detailniveau van de planMER vaststelt. Dan kan inzicht gegeven worden in de aard van de inspraakreacties op het startdocument van de planMER. Ook kan worden aangegeven of dit inspraakproces nog nieuwe locaties heeft opgeleverd die meegenomen kunnen worden in de planMER.
 - Het tweede moment is na afronding van de concept planMER. Dan is er inzicht in de milieutechnische haalbaarheid van de verschillende locaties. Ook kan er dan teruggekoppeld worden over de bevindingen uit het maatschappelijke spoor.
- De provinciaal adviseur Ruimtelijke Kwaliteit wordt in het proces betrokken.
- GS zeggen toe dat - op het moment dat er ontwikkelingen in het proces zijn die aanleiding geven tot een aanpassing van de planning en processtappen – Provinciale Staten daarover worden geïnformeerd.

Een belangrijk moment in het proces is het moment waarop besloten wordt welke locaties daadwerkelijke in de (ontwerp) - VRM opgenomen worden. Naast de milieutechnische beoordeling van de locaties zullen daarbij andere elementen een rol spelen, zoals de uitkomsten van het maatschappelijke spoor, ruimtelijke kwaliteit, de realiseerbaarheid (het wel/niet aanwezig zijn van initiatiefnemers) en grondposities.

Samengevat stellen GS aldus het volgende:

- Gelet op de afspraken met het Rijk moet de provincie haar verantwoordelijkheid nemen en op zoek gaan naar alternatieve locaties voor het realiseren van windenergie in de stadsregio.
- De lijst met in het m.e.r.-traject te onderzoeken locaties is tot stand gekomen in samenwerking met de gemeenten.
- Het proces van de planMER en de voorgenomen partiële wijziging van de VRM zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Zonder het voorgenomen besluit tot de wijziging van de VRM is het onderzoek geen planMER en moet die procedure alsnog doorlopen worden na afloop van het onderzoek.
- In het proces van de planMER worden de alternatieve locaties langs dezelfde meetlat gelegd als de nog uit te voeren locaties uit het convenant.
- Via technische briefings worden Provinciale Staten inhoudelijk geïnformeerd over de voortgang van het proces en kan richting worden gegeven aan het vervolg.
- Ondersteunend aan de formele m.e.r.-procedure wordt een maatschappelijke spoor gestart. Centraal staat de dialoog en betrokkenheid van maatschappelijke organisaties, medeoverheden, initiatiefnemers en inwoners.
- Uiteindelijke besluiten Provinciale Staten over welke locaties worden opgenomen in de VRM.

Wij hopen u met bovenstaande toelichting voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Mevrouw A. Bom - Lemstra

mr. J.F. (Han) Weber

Bijlagen:

- Bijlage 1: Uitvoering windenergie voormalige stadsregio Rotterdam
- Bijlage 2 - Te onderzoeken locaties windenergie
- Bijlage 3 – vervolgprocessen en bijgestelde planning

Bijlage 1: Uitvoering windenergie voormalige stadsregio Rotterdam

Geschiedenis bestuurlijke afspraken en uitvoering

Datum	Wat	Belangrijkste inhoud
21 juni 2012	Tekenen convenant realisatie windenergie stadsregio Rotterdam ondertekend door de Zuid-Hollandse milieufederatie, NWEA, het Havenbedrijf, de provincie en de stadsregio gemeenten	Inspanning gezamenlijke bijdrage aan doelstellingen rijk en provincie realisatie windenergie. Inspanning 100 MW op te realiseren en potentiële locaties, 50 MW op studie of andere locaties, draagvlak creëren door participatie, gemeenten maken realisatie mogelijk door locaties ruimtelijk vast te leggen
12-12-2013	Bestuurlijk overleg van Belzen (portefeuillehouder windenergie GROM). Wethouder A. van Huffelen, G. Veldhuijzen. Verslag t.k.n. op GROM 30-1-2014	Zorgen geuit over het halen van 150 MW in 2020, deel locaties technisch niet mogelijk. Stadsregio biedt aan onderzoek naar alternatieve locaties met de gemeenten aan, deze worden eind 2014 bestuurlijk binnen de gemeenten vastgesteld. Zo niet dan zal de provincie zelf aanvullende locaties benoemen.
16-4-2014	Brief gedeputeerde Veldhuijzen aan de stadsregio Rotterdam	Bevestiging afspraak 12-12-2013 over alternatieve locaties, termijn vervroegen naar september 2014 + termijn van eind 2015 gesteld om herroepelijke vergunning dan wel opnemen locatie in ontwerp bestemmingsplan voor de technisch wel mogelijke locaties.
28-04-2014	Brief 16-4-2014 met begeleidend schrijven van Dhr. Van Belzen doorgestuurd naar alle stadsregio gemeenten	Nogmaals benadrukken noodzaak tot alternatieven, dat de gemeenten aan zet zijn, dringend verzoek alles te doen om de gezamenlijke verantwoordelijkheid op te pakken
16-05-2014	Brieven en stand van zaken op het GROM besproken	Geen besluitvorming anders dan gedeputeerde uitnodigen voor GROM september 2014
26-06-2014	GROM	Mededeling is dat de stadsregio Rotterdam begonnen is met het onderzoek naar aanvullende locaties om de 150 MW te realiseren. Dit betreft een technisch belemmeringen onderzoek.
25-09-2014	GROM, inclusief gedeputeerde Veldhuijzen	Bespreking stand van zaken en proces, 27 november besluitvorming. Eveneens bespreking op bestuurlijke tafel ruimte 16-10-2014
19-11-2014	Voortgangsrapportage windenergie in statencommissie R&L	Melding dat GS in samenwerking met de gemeenten in stadsregio een zoektocht gestart zijn naar alternatieve locaties windenergie en deze, bij gebleken geschiktheid, voorleggen aan PS bij een herziening VRM.
27-11-2014	GROM, inclusief gedeputeerde Veldhuijzen	De volgende vier besluiten zijn genomen: 1. Kennisnemen stand van zaken convenant per 01-11-2014; 2. Instemmen met het voorstel van de provincie Zuid-Holland voor de herijking invulling opgave uit het convenant, conform bijgevoegd projectplan, voorbereid

		door de projectgroep windenergie, waarin o.a. benoemd:
		- Proces om te komen tot herijking invulling opgave
		- Instellen ambtelijk kernteam
		- Vastleggen 3 bestuurlijke overleggen gedurende looptijd project
		3. Instemmen met instellen van kernteam windenergie bouwsteen VRM.
		4. Instemmen met de concretisering en uitvoering projectplan door het kernteam
1-12-2014	Kernteam windenergie	Kernteam gaat van start. Gemeenten zijn hierin vertegenwoordigd. De groslijst met alternatieven / input herziening VRM wordt opgesteld en 4 juni 2015 ter besluitvorming aan het GROM voorgelegd.
1-1-2015	Stadsregio Rotterdam	De stadsregio houdt op te bestaan. Conform afspraken in het convenant neemt de provincie de coördinerende rol van de stadsregio over.
4-2-2015	NWEA, Utrecht	Presentatie stand van zaken in stadsregio door provincie, verzoek om input potentiële locaties.
5-2-2015	DCMR, Schiedam	Workshop met gemeenteambtenaren duurzaamheid en RO, identificeren potentiële locaties
4-6-2015	GROM, inclusief gedeputeerde Weber	Geen besluitvorming over voorliggende groslijst, fine-tuning vindt plaats op o.a. invulling consultatie en groslijst, besluit doorgeschoven naar 8 juli 2015
8-7-2015	GROM, inclusief gedeputeerde Weber	Belangrijkste conclusies van dit overleg zijn: <ul style="list-style-type: none"> • We blijven met elkaar inzetten op de realisatie van de huidige technisch mogelijke locaties uit het convenant realisatie windenergie stadsregio • De gemeenten nemen de groslijst met alternatieve locaties ter kennisgeving aan • De provincie moet het voortouw nemen in de zoektocht naar alternatieve locaties. Daarvoor begint de provincie met een planMER en de herziening van de VRM. Een aantal gemeenten heeft aangegeven te willen faciliteren in dit proces en de communicatie af te willen stemmen.

Bijlage 2 - Te onderzoeken locaties windenergie

Inschatting momenteel is dat circa 80 MW op de in het convenant opgenomen locaties gerealiseerd kan worden en dat – om de doelstelling van 150 MW te behalen – 70 MW op andere, alternatieve, locaties, *gerealiseerd* moet worden. Deze locaties moeten worden onderzocht en zijn om die reden opgenomen in het startdocument planMER herziening VRM windenergie. Hieronder staan deze locaties nogmaals benoemd en is tevens aangegeven of zij al in eerdere documenten zijn benoemd.

In deze lijst vindt u niet alle locaties uit het convenant terug. De volgende locaties zijn niet opgenomen in het startdocument:

Locatie	convenant	Reden
Gemeente Barendrecht – (oude) locatie Oost	Potentiële locatie	Technisch niet haalbaar
Gemeente Capelle a/d IJssel - Rivium	Potentiële locatie	Reeds vergund
Gemeente Ridderkerk – Nieuw Reijerwaard	Potentiële locatie	Ruimtelijk mogelijk gemaakt in het PIP Nieuw Reijerwaard
Gemeente Rotterdam - Beneluxster	Studie locatie	Technisch niet haalbaar
Gemeente Rotterdam – Hoek van Holland	Potentiële locatie	Vergunningprocedure loopt
Gemeente Vlaardingen – Groote Lucht	Te realiseren locatie	Gerealiseerd

De nummers in de onderstaande tabel corresponderen met de nummers op de kaart in Bijlage 1 van het startdocument. De aangegeven MW's per locatie zijn een indicatieve bandbreedte per locatie. Voor de locaties die in het convenant zijn opgenomen is het aantal MW uit het convenant overgenomen.

Locaties binnen de voormalige stadsregio Rotterdam

Nr.	Gemeente	Naam locatie	MW (min)	MW (max)	Status locatie	In Wervelender (januari 2011)?	In convenant stadsregio (juni 2012)?
1	Albrandswaard	Distripark Eemhaven	3	9	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
2		Bos Valckenstein/ Beneluxplein	6	12	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
3	Barendrecht	Oost 2 (diagonaal op terrein)	3	9	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
4		Heinenoord		15	In VRM opgenomen	Nee	Ja, potentiële locatie
5		Vaanplein		15	In VRM opgenomen	Nee	Ja, potentiële locatie
6	Brielle	N57 oostkant (langs weg)	6	12	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee

	Capelle ad IJssel	N.v.t.					
7	Hellevoetsluis	N57	6	12	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
8		Kickersbloem 3 (industrieterrein) / Kanaal door Voorne	12	18	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
9		Haringvlietdam Noord (upgrade)		12	In VRM opgenomen	Ja, gewenste locatie	Ja, te realiseren
10		Haringvlietdam Noord verlenging upgrade		6	Niet in VRM, studielocatie in convenant, opnemen in VRM	Ja, te realiseren locatie	Ja, studielocatie
11	Krimpen a d IJssel	Stormpolder	3	6	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
12	Lansingerland	Verruiming locatie Prisma/Bleizo (ten zuiden van de A12)	3	12	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
13		Bedrijventerrein Oudeland	6	9	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
14		Ten noorden van het lage en hoge Bergse Bos	3	3	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
15		Verruiming Prisma/Bleizo (ten noorden van de A12)	3	3	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
16		Prisma/Bleizo		12	In VRM opgenomen	Ja, studie	Ja, potentiële locatie
17	Maassluis	Langs water, bedrijventerrein/kerk hof	6	12	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	Nee, in buurt van locatie 39 uit Wervelender	nee
18	Nissewaard	Beerenplaat	12	18	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
19		Zuidrand	9	15	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
20		Halfweg	3	9	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
21		Verruiming Spijkenisse Hartel	6	6	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
22		Hartel Oost		12	Niet in VRM, studielocatie in convenant, opnemen in VRM	nee	Ja, studielocatie
23	Ridderkerk	Industrieterrein Ridderhaven – Donkersloot	3	9	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
24	Rotterdam	Tegenover' Rivium 1	3	3	Niet in VRM	nee	nee

					opgenomen, Alternatieve locatie		
25		Tegenover' Rivium 2	3	3	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
26		Ahoy	3	6	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
27		Vaanplein	3	6	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
28		Poort van Charlois	3	6	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
29		Hoek van Holland (alternatief)	3	6	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
30		Hoek van Holland de pier	15	30	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
31		Verlengde nieuwe waterweg	6	9	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	Ja, gewenst. Uiteindelijk is in de VRM de locatie op een iets andere geografische positie opgenomen.	Nee, niet op deze positie maar wel op de positie waar hij nu ontwikkeld wordt en zoals in VRM opgenomen.
32		Stenaterrein	3	3	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	Ja, gewenst, zie 32.	Nee, zie 32
33		Rozenburg Landtong		12	In VRM opgenomen	Ja, studielocatie	Ja, studielocatie
34	Schiedam	Vijfsluizen	3	6	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
35		Beneluxtunnel Schiedam		6	In VRM opgenomen	Ja, gewenste locatie	Ja, potentiële locatie
36	Vlaardingen	Broekpolder, A20 Noordzijde	9	15	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
37		Vergulde hand West	3	6	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee

38		Koggehaven	3	3	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	kan evt. gezien worden als onderdeel van locatie 40 wervelender	nee
39		Oeverbos	3	6	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
40		Scheurstrook	3	6	Niet in VRM opgenomen, Alternatieve locatie	nee	nee
41		't Scheur		12	Niet in VRM, studielocatie in convenant, opnemen in VRM	Ja, gewenste locatie	Ja, studielocatie
42		Beneluxtunnel Vlaardingen		3	In VRM opgenomen	Ja, gewenste locatie	Ja, potentiële locatie
43	Westvoorne	Noordzeeboulevard		15	In VRM opgenomen, deels autonome ontwikkeling	Ja, te realiseren	Ja, potentiële locatie

Locaties buiten de voormalige stadsregio Rotterdam

Nr.	Gemeente	Naam locatie	MW (min)	MW (max)	Status	In Wervelender (januari 2011)?
44	Delft	Technopolis	2	6	Niet in VRM opgenomen, Nieuwe locatie	nee
45	Pijnacker Nootdorp	A12 de Balij	6	9	Niet in VRM opgenomen, Nieuwe locatie	nee
46	Westland	ABC Westland	3	6	Niet in VRM opgenomen, Nieuwe locatie	nee

Bijlage 3 – vervolgprocessen en bijgestelde planning

	Besluit	
2015		
Vaststellen startdocument planMER en startnotitie VRM herziening	PS	16-9-2015
Inspraak startdocument planMER, omgevingsconsultatie, advies van de Commissie voor de m.e.r.		november tot 15 december 2015
2016		
Opstellen advies reikwijdte en detailniveau		Januari – maart
Briefing PS over Notitie Reikwijdte en detailniveau		Maart
Vaststellen Notitie Reikwijdte en detailniveau	GS	April
Opstellen concept planMER inclusief omgevingsconsultatie		Q2 2016
Briefing PS over concept planMER		Q2 2016
Opstellen ontwerp VRM		Q3 2016
Vaststellen ontwerp VRM en planMER	GS	Q3 2016
bespreken ontwerp VRM en planMER in commissie RenL		Q3 2016
ontwerp VRM ter inzage en planMER openbaar		Q4 2016
Opstellen nota van beantwoording en verwerken inspraak in stukken		Q4 2016 – Q1 2017
2017		
(optioneel) briefing PS over nota van beantwoording en gewijzigde ontwerp VRM		Q1 2017
Vaststellen nota van beantwoording en gewijzigd ontwerp in GS	GS	Q2 2017
Hoorzitting Cie. RenL		Q2 2017
Bespreken nota van beantwoording en gewijzigd ontwerp in commissie RenL		Q2 2017
Vaststellen herziene VRM in PS	PS	Q2 2017